

לימוד אחדות מתוך שונות בחברותא

**"חברותא כמוה כאבן לאבן, לעצמה אין כל ערך, אולם כשמשפשים
אבן באבן, יוצאים ניצוצות אש..." (ר' מרדכי מלכוניץ)**

מבוא

ביום רביעי, ט"ז בסיוון תשע"ה, 3.6.2015, יצוין לראשונה יום האחדות.

היום נולד מתוך הרצון לשמר ולבסס את תחושת האחדות הגדולה ששררה בחברה הישראלית בקיץ 2014, בעקבות חטיפה ורצח הנערים ומבצע "צוק איתן", ומתוך שאיפה לדחות ולגנות תגובות קיצוניות הנגועות בגזענות והדרה של קבוצות בחברה. אירועי קיץ 2014 הדגישו את הצורך בקירוב לבבות ובחיבור ובין אוכלוסיות, מגזרים וקבוצות שונות בקרבנו, לצד מתן מענה חינוכי לביטויי גזענות ואלימות של מעטים כלפי מגזרים שונים בחברה הישראלית. בחוזר מנכ"ל שיצא לקראת יום האחדות, נקבע כי יום זה יהווה פתיחה לתהליך רב-מערכתי שימשיך בשנת הלימודים ה'תשע"ו.

השנה, יום האחדות יתקיים בסימן **"אחדות מתוך שונות"** כחלק מהעיסוק בנושא המערכתי הרב-שנתי **"האחר הוא אני"** וכחלק ממימוש יעדי המינהל לקיום מפגשים בחברה הישראלית. ביום זה, נעלה את נושא הכרת האחר והכלתו כבסיס הכרחי ליצירת אחדות שאינה מטשטשת, אלא מתקיימת למרות הקונפליקטים ועמם.

בעקבות אירועי הדמים בקיץ שעבר, יצאו הנשיא היוצא שמעון פרס והנשיא הנכנס ראובן ריבלין בקריאה משותפת שבה הציבו בפנינו את האתגר: **"זה הזמן למצוא את המאחד ולא את המפלג. זה הזמן להאמין ביכולתנו לחיות כאן על האדמה הזאת. אין לנו אפשרות אחרת, אין לנו אפשרות אחרת... זה בידיים שלנו"** ("אנחנו נזעק בשמם", **ידיעות אחרונות, ט' בתמוז תשע"ד, 7.7.2014**)

הפעילויות המוצעות במסגרת הערכה ליום האחדות, מזמינות את המשתתפים לראות בייחודיות ובשונות בסיס להעשרה ולהפריה הדדית, ולא כמקור לקונפליקטים ולמאבקים. מועד יום האחדות, לקראת סיום שנת הלימודים, מספק הזדמנות לשילוב תכניו בפעילויות לסיום השנה בבתי ספר, באגפי החינוך, במחלקות הנוער, במכינות, בתנועות נוער ובארגוני נוער, וכן להשתמש בו כפתיח לתהליך חינוכי שיתקיים בתכניות הקיץ.

אני מקווה שיום זה יקדם את שמירת האחדות בחברה הישראלית – בכבוד לשונות ובקיום שיח מכבד בין קבוצות שונות בחברה.

בברכה

דני רוזנר

מנהל מינהל חברה ונוער

מטרות

- 1 לעודד את משתתפים לדון ברעיון ה"אחדות מתוך שונות" ובחשיבות יום האחדות.
- 2 לדון עם המשתתפים בחשיבות המפגש עם האחר, וביכולת ליצור שותפות בין שונים.
- 3 להציע דרכים להתמודד עם אתגר השונות ובד בבד לפעול לחיזוק האחדות בחברה הישראלית.

למנחה: לקראת יום האחדות, הכינו מינהל חברה ונוער ועמותת "גשר" פעילויות חינוכיות בדגש על "אחדות מתוך שונות". הפעילות המוצעת "לימוד בחברותא" היא חלק מערכה חינוכית מודולרית הכוללת פעילויות נוספות, המאפשרות דיון בהיבטים של מפגש עם שונים באמצעות דרמה, דיון בסרט והתייחסות להיגדים. מומלץ לבחור פעילויות בהתאם לגיל המשתתפים ובהתאם לזמן העומד לרשותך ולשלב חלקים שונים מתוך פעילויות שונות. הערכה המלאה נמצאת באתר "פרס ירושלים לאחדות ישראל": <http://unityprize.org/he>, ובאתר עמותת "גשר": <http://www.gesher.co.il>.

מהלך הפעילות:

שלב א': פתיח קצר במליאה

המנחה יאמר: היום ט"ז בסיוון, 3.6.2015, מציינים את יום האחדות המוקדש לחיזוק הסולידריות ולקבלת האחר והשונה בחברה הישראלית. ראה קישור לחוזר מנכ"ל בדברי המבוא.

למנחה, ראה נספח: תפקיד המנחה בהובלת הדיון.

שלב ב': לימוד בחברותות - 3-5 תלמידים בקבוצה

חלוקת דף החברותא לכל הקבוצות. כל המשתתפים יקראו בדף החברותא וידונו בשאלות שבו (יצולם כמספר המשתתפים).

שלב ג': אסיף במליאה

סבב תגובות והתרשמויות של חברי הקבוצות ודיון בשאלות אלו:

- שתפו בקטע קריאה או בסיפור אישי שעלה בקבוצה אשר עוררו בכם תחושת הזדהות או התנגדות והסבירו מדוע.
- על אילו היבטים בסוגיית "השונות מתוך אחדות" הייתה הסכמה? ביחס לאילו מקורות ולאילו ערכים?
- האם התעוררו ביניכם חילוקי דעות ביחס למקורות מסוימים או ביחס לערכים מסוימים? פרטו.
- כיצד התמודדתם עם חילוקי הדעות?
- השונות בחברה הישראלית מציבה אתגר בפני כולנו – לאור המקורות והדיון כיצד נוכל לאפשר שונות ולפעול למען אחדות?

שלב ד': סיכום

סבב אישי במליאה – במה תרמה לך הפעילות? אלו מסקנות הסקת ממנה? הציעו יוזמות לקידום הסובלנות ולחיזוק האחדות בחברה הישראלית.

..... נספח: תפקידי המנחה

- לאפשר שיח קבוצתי בתנאים מיטביים מבחינת ארגון הקבוצה, מבחינת חלוקת הזמן ומבחינת התכנים, ולאפשר לכל המשתתפים לחשוב, להעלות רעיונות ולהביעם.
- לעודד שיח באמצעות שאילת שאלות מקדמות.
- להנחות את הפתיח ואת שלב השיתוף במליאה באמצעות שאלות הפותחות אפיקים חדשים לחשיבה.
- לסיים בשאלות רפלקטיביות, לדוגמה: האם עלה בדיון רעיון שלא חשבת עליו קודם? איזו שאלה התעוררה בך במהלך הלימוד? לאיזו מסקנה חדשה הגעת במהלך הלימוד?

.....

צוות כתיבה מנהל חברה ונוער: אילנה רבינוביץ, פנינה בולקה, שושי שפיגל

צוות כתיבה גשר: חיים גרבר, קובי שמואל

מה מייצגים חלקי הפאזל
ומה מייצג הפאזל השלם?

1. האם זה טוב ורצוי שתהיה שונות?
2. אילו סוגי שוני קל לקבל?
3. מהם היתרונות והחסרונות שבשונות?

אחדות מתוך שונות

2

"כשם שפרצופיהם שונים, כך דעותיהם שונות."
(ברכות נח ע"ב)

3

מתוך: הסיפור על האיש הירוק
הכבש השישה-עשר
מילים: יהונתן גפן

...היו היה פעם, בעיר ירוקה, גר לו איש אחד, איש ירוק. האיש הירוק גר בבית ירוק עם דלת ירוקה וחלונות ירוקים...

ואז ראה האיש הירוק שעל שפת הכביש עומד איש כחול. האיש הירוק עצר את האוטו הירוק שלו ושאל את האיש הכחול:

"הי, איש כחול, מה אתה עושה פה?"
"אני," אמר האיש הכחול, "אני מסיפור אחר."

האם אתם חשים כך לפעמים? איך אפשר להתמודד עם תחושת האחרות / השונות?

1

ניצוץ האהבה/אהוד בנאי, דקלון

כל אחד חי בעולם אחר, כל כך גדול השוני, את מה שאני מרגיש בפנים, איש לא מרגיש כמוני, את מה שאתה חושב עמוק, אני חושב שטוח, מה שאתה רואה סגור, אני רואה פתוח, את מה שאני רואה לבן, אתה רואה שחור...

4

כיוון אחר/שלומי שבת ואודי דויד

מכל מקום אפשר לראות כאן את האופק, אך כל אחד רואה **כיוון אחר של התמונה.**

השוני לא יטריד את כל היופי אם לא נשכת, אחי, להקשיב לנשמה למילות השיר ולביצוע

ספרו על מקרה שבו הייתם שונים מאחרים או שבו ראיתם דברים בצורה שונה מאחרים. איך הרגשתם?

6

"רק הכסילים מבקשים שיהיו בני האדם דומים אחד לחברו. החכם - הוא ישמח שיש בעולם יום ולילה, קיץ וחורף, זקן וצעיר... ושונים צבעי הפרחים וגוני עיניהם של בני האדם, וכאשר אלוהים עשה את האדם - זכר ונקבה בראם; רק מי שלא יאהב את המחשבה, יצטער על השוני וירגז על הרב-גוניות המאלצים את האדם לחשוב, לראות ולהבין."

(יאנוש קורצ'ק, "זכות הילד לכבוד", בתוך: ילדות של כבוד, הוצאת בית לוחמי הגטאות והקיבוץ המאוחד, 1976)

5

"מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני ג' דברים שהיו בו: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצוות ובגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהייתה בו שנאת חנם."

(יומא ט ע"ב)

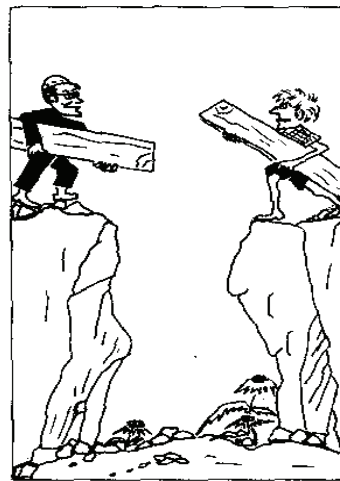
היחיד והקהילה / הרב יוסף-דב סולוביצ'יק

"היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו. בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיר, שאינו ידוע לאחרים; **לכל יחיד יש משהו מיוחד לומר, צבע מיוחד להוסיף לקשת הצבעים הקהילתית.** לפיכך, כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה, הוא מוסיף ממד חדש למודעות הקהילה. הוא תורם משהו ששום אדם אחר לא יכול לתרום. הוא מעשיר את הקהילה. אין לו תחליף. היהדות מאז ומתמיד ראתה את היחיד כאילו הוא עולם קטן... בשל אותה מיוחדות, מתכנסים בני האדם היחידים ביחד, משלימים אלו את אלו, ומשיגים אחדות".

(הרב יוסף דב הלוי סולוביצ'יק, "הקהילה", בתוך: דברי הגות והערכה, ספריית אלינר, ירושלים, 1982)

כיצד ניתן לשמר את השוני של היחיד בקהילה?

"שלום בין הפכים" - האם אפשרי? כיצד?

הציעו דרכים לחבר בין שונים בחברה הישראלית.

"אין דבר כזה חייל בודד במדינת ישראל."

שלושים אלף איש נענו לקריאות ברשתות החברתיות לבוא להלוויה של מקס שטיינברג בירושלים. קהל שרובו לא הכיר אותו, אבל בא לחלוק לו את הכבוד האחרון.

(מתוך: בלוג באתר תפוז אנשים)

עיקר השלום / ר' נחמן מברסלב

"עיקר השלום הוא לחבר שני הפכים. ואל תיבהל אם אתה רואה איש אחד שהוא בהיפוך גמור מדעתך וידמה לך שאי אפשר בשום אופן להחזיק בשלום עמו, וכן כשאתה רואה שני אנשים שהם שני הפכים ממש אל תאמר שאי אפשר לעשות שלום בניהם, אדרבה, זהו **עיקר שלמות השלום, להשתדל שיהיה שלום בין שני הפכים.**"

(מתוך: ליקוטי מוהר"ן, חלק א')

כיצד השונות מגבירה את השלום?

"אני אוהב את ישראל גם כאשר אני לא יכול לסבול אותה. אם נגזר עליי ליפול יום אחד ברחוב, אני רוצה ליפול ברחוב בישראל. לא בלונדון, לא בפריז, לא בברלין ולא בניו-יורק. כאן ירימו אותי. כאשר שוב אעמוד על הרגליים, ודאי יהיו לא מעטים שירצו לראות אותי נופל, אבל שוב אפול, שוב ירימו אותי."

(עמוס עוז, מתוך: "אם לא נתגרש מהפלסטינים מיד, נחיה במדינה ערבית", **מוסף הארץ**, 13.3.2015)

"מדינת ישראל הדמוקרטית מקדשת את הזכות המוסרית לחיים ואת הזכות השווה להיות שונה... עלינו להבין שאין לנו דרך אחרת מלבד החיים המשותפים... זה הזמן לבחור בדרך המשותפת. זה הזמן למצוא את המאחד ולא המפלג. זה הזמן להאמין ביכולתנו לחיות כאן על האדמה הזאת. אין לנו אפשרות אחרת, אין לנו אפשרות אחרת... זה בידיים שלנו."

(שמעון פרס וראובן ריבלין, "אנחנו נזעק בשמם", **ידיעות אחרונות**, ט' בתמוז תשע"ד, 7.7.2014)